

Notes sobre l'original i l'autor

L'ORIGINAL

El text original d'aquest llibre és una adaptació i actualització feta per l'autor de la seva tesi doctoral, dirigida pel doctor Carles Bas —membre de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)—, la qual, amb el títol de *Las embarcaciones menores catalanas de construcción artesanal del siglo XX*, va ser defensada l'any 2000 a la Facultat de Ciències de la Mar de la Universitat de Las Palmas de Gran Canaria per a l'obtenció del grau de doctor en ciències del mar.

L'autor va deixar el manuscrit en llengua catalana enllestit per a la publicació l'any 2010, llevat de les il·lustracions, que han estat seleccionades, per a l'edició present, per la seva esposa, Àlicia Arnau Sala, a partir de més de dues mil fotografies de l'arxiu de l'autor que ell mateix havia apartat per a la redacció de la tesi de doctorat.

L'EDICIÓ DEL MANUSCRIT

Atès que aquest llibre té un interès que va més enllà dels especialistes de la nàutica i que hom espera que serà de lectura agradable per al públic en general, la riquesa de termes nàutics que conté ens hauria menat a definir tots els termes que l'autor no explica dins l'obra, però això hauria allargat excessivament el text. Per no fer-lo tan feixuc, només han estat definits a peu de pàgina els mots i les expressions que no figuren en el *Diccionari de la llengua catalana* (Institut d'Estudis Catalans, <http://dlc.iec.cat>), en el *Diccionari català-valencià-balear* (Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll, <http://dcvb.iec.cat>) ni en el *Diccionari.cat* (Enciclopèdia Catalana, <http://www.diccionari.cat>).

D'altra banda, han estat normalitzats ortogràficament els termes C1 per *canoa monoplaça* (C-1), C2 per *canoa biplaça* (C-2), *clipper* per *clíper*, *double skiff* per

esquif doble, kayak per caiac, K1 per caiac monoplaça (K-1), K2 per caiac biplaça (K-2), K4 per caiac de quatre (K-4), península per península, secader per assecador, single skiff per esquif individual, skiff per esquif, triple skiff per esquif triple, yachting per navegació d'esbargiment, yol per iol i yola per iola. En aquest apartat, volem agrair a Josep Estruch i Traité i Ramon Costa la revisió dels termes relacionats amb les parts de bastiment que apareixen en la figura 1.

S'han respectat, però, les formes masculines singulars dels noms d'oficis, professions i càrrecs tal com les emprà l'autor, per bé que al llarg de l'obra s'han procurat evitar les redaccions discriminadores de tota mena.

Els topònims figuren en la forma recollida pel *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya* (Generalitat de Catalunya i Institut d'Estudis Catalans, 2009, en línia) o per l'*Atlas universal* (Institut Cartogràfic de Catalunya i Enciclopèdia Catalana, 6a reimpr., 2004), per bé que s'ha deixat constància de la forma antiga emprada per l'autor. En aquest sentit, vull agrair l'assessorament que ens ha ofert el doctor Joan Anton Rabella i Ribas, cap de l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Pel que fa a la nomenclatura utilitzada per l'autor per a la divisió territorial, ha estat respectada escrupolosament, com no podia ser d'una altra manera. La divisió de Catalunya (incloent-hi la Catalunya del Nord) en comtats i marquesats no s'ha de veure només des d'un punt de vista històric, sinó que l'autor, que era també geògraf, entenia que calia fer servir aquesta nomenclatura perquè era la més homologable internacionalment —a l'estil de l'existent al Regne Unit, a Irlanda o als Estats Units d'Amèrica.

Per a facilitar la lectura del llibre, s'ha editat el text subdividint alguns dels capítols del manuscrit inicial, codificant les agrupacions de bastiments i numerant els dispositius de surabilitat individual i els bastiments menors més representatius que comenta l'autor; també s'hi han inclòs una sèrie de taules compiladores d'informació. Finalment, s'ha confegit un complet índex analític on figuren els noms dels bastiments esmentats en l'obra i les parts que els constitueixen, els topònims i els noms propis d'organismes i entitats. Totes aquestes tasques no s'haurien pogut dur a terme sense l'auxili eficient de la correctora Mireia Trias i Freixa i la supervisió del doctor Josep M. Mestres i Serra, cap del Servei de Correcció Lingüística de l'IEC, als quals vull agrair l'ajut expert que m'han proporcionat.

L'AUTOR

Alexandre Ribó Golovart (1942-2010) nasqué a Barcelona en el si d'una família de marcada tradició artística, arrelada a la riera de Vallcarca. Era fill del dibuixant i pintor Alexandre Ribó Boadella (1910-1994) i nét del pianista i compositor Alexandre Ribó i Vall (1878-1957). Es va graduar com a oficial de la marina

mercant —concretament, en la secció de pilotatge— a l'Escola Oficial de Nàutica de Barcelona (1965). Va estar embarcat professionalment durant uns quants anys, fet que li va permetre conèixer diversos països i barcaresos.

Posteriorment, es llicencià en filosofia i lletres (especialitat de geografia i història) a la Universitat Autònoma de Barcelona (1984), cursà un màster en lexicografia a la Universitat Pompeu Fabra (1998) i es doctorà en ciències del mar a la Universitat de Las Palmas de Gran Canaria (2000). Tenia els títols de patró d'embarcacions d'esbargiment (1960) i de capità de iot (1990). Les seves inquietuds culturals i científiques el dugueren també a obtenir els títols de mestre de català (1983) i de diplomad en infermeria (1988).

Des de ben jove i d'una manera autodidacta, va orientar les seves activitats de recerca exclusivament a la cultura marítima catalana. Formà una extensa biblioteca particular de nàutica, confegí un arxiu lexicogràfic de termes marítims, nàutics i halièutics que voreja les dues-centes mil fitxes, i creà un arxiu iconogràfic sobre bastiments constituït bàsicament per postals (més de quinze mil). Fou redactor d'articles sobre nàutica de la *Gran enciclopèdia catalana* i també col·laborà en la primera edició del *Diccionari de la llengua catalana* (1995), de l'IEC.

SALVADOR ALEGRET I SANROMÀ
Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia